

# Reflexions museogràfiques. Un recorregut per exposicions de caràcter històric i contemporani

Conferència inaugural del curs 2007-2008 coorganitzada per l'AMC i el Departament d'Art de la UAB el dia 18 d'octubre de 2007, a càrrec d'Aurora Gómez, doctora arquitecta i museòloga

Se plantea un análisis de las estrategias y técnicas que a lo largo del siglo XIX y XX han desarrollado diferentes instituciones, equipos y personas en el campo de la museografía y en particular de la museografía relacionada con las Bellas Artes. La revisión de las técnicas tradicionales de la museografía espacial y su puesta en escena, nos llevan a reflexionar sobre temas de conservación, iluminación, montaje, climatización y seguridad desde los primeros montajes del siglo XVII hasta nuestros días.

This essay, entitled "Museographic Reflections", sets out to analyse the museographical strategies and techniques developed in the 19th and 20th centuries by various institutions, teams and individuals, particularly the museography of the fine arts. A review of traditional spatial museographic techniques and their implementation leads on to a consideration of issues of conservation, lighting, staging, air-conditioning and security from early exhibitions in the 17th century up to the present day.

Amb el títol de *reflexions museogràfiques* es planteja una anàlisi de les estratègies i les tècniques que, al llarg dels segles XIX i XX, han desenvolupat diferents institucions, equips o persones en l'àmbit de la museografia i, en particular, de la museografia relacionada amb les belles arts. La revisió de les tècniques tradicionals de la museografia espacial i la seva posada en escena ens porten a reflexionar sobre temes de conservació, il·luminació, muntatge, climatització i seguretat des dels primers muntatges del segle XVII fins als nostres dies.

Una passejada per les primeres exposicions patrocinades per prínceps i prelats en què les ciutats es guarnien i els ciutadans de classe alta exhibien el seu patrimoni ens duu a descobrir el naixement d'una museografia vinculada al caràcter representatiu, simbòlic i comercial. Moltes d'aquestes exposicions es feien amb finalitats simplement lucratives.

A França, on durant el segle XVIII s'havia assolit un gran nivell cultural, es planteja, el 1798, una

exposició que, en exaltar els col·leccionistes abans que no pas l'art, mostra els mestres famosos de segles anteriors. Aquesta exposició marca una fita en la història de la museografia i és aquella que se celebra en el famós Salon Carré del Louvre. En totes les obres s'especificaven les mides i el suport i tota inscripció que hi aparegués. En tots els casos, s'hi indicava l'església o la galeria d'on procedien i en molts es donaven detalls dels encàrrecs originals i tota mena d'anècdotes. Les descripcions de les pintures eren extraordinàriament completes, s'hi indicava la data i el lloc de naixement de l'artista, com també un breu resum de la seva trajectòria i la influència que hi van poder exercir els seus mestres. De vegades es feia saber al visitant si hi havia dibuixos preliminars, versions o reproduccions. És l'inici d'una disciplina que fins als nostres dies s'estima en evolució contínua.

Les grans exposicions dels mestres antics del segle XIX, les exposicions de la British Institution, l'exposició

de Manchester del 1856 i els projectes no realitzats, com el d'Owen Jones, que podríem considerar supermodern per a l'època, fins a l'exposició inaugural del Stedelijk Museum d'Amsterdam, o la passejada pel Metropolitan de Nova York, la Royal Academie de Londres, el Jeu de Paume de París o el Museo del Prado de Madrid.

En una segona part de la ponència s'analitzen, a través de muntatges propis realitzats en els darrers quinze anys i amb una tria més didàctica que no pas interessada, els nous corrents i les posicions dins de la museografia contemporània, intentant mostrar i fer entenedors llocs, fets, fenòmens que ens fan veure el camp museogràfic com un àmbit multidisciplinari, en què l'arquitectura que serveix de contenidor es relaciona més estretament amb l'obra i viceversa. L'objectiu d'aquesta segona part de la intervenció és fer palesa la necessitat de formar equips, atesa la complexitat que tenen els temes expositius en els nostres dies, no sols a escala cultural sinó també en el camp social. La multitud d'especialitats que abasta actualment i la quantitat d'esdeveniments culturals així ho requereixen.

Com a conclusió, i atès que la ponència es presenta en un àmbit universitari i sota els auspicis del Departament d'Art de la Universitat Autònoma de Barcelona, es pretén presentar al *corpus* universitari la necessitat de creure que avui dia la museografia és un treball en equip, en què es coordinen un seguit de professionals de

molt diverses especialitats al voltant d'un tema comú.

La universitat és el primer motor que ha d'incentivar els alumnes de diferents professions –humanistes i tècnics– i explicar-los la necessitat de desenvolupar futurs equips multidisciplinaris que permetin abastar la complexitat dels actuals i futurs projectes museogràfics.

AURORA GÓMEZ

doctora arquitecta i museòloga